

Notitie Vroegsignalering

Gemeente Amstelveen

Inhoud

1	Aanleiding	4
2	Inventarisatie gemeente en instellingen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Welzijnswerk	7
2.3	Sport	7
2.4	Gemeente	9
2.5	Conclusies	11
3	inventarisatie verenigingen	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Inventarisatie	12
3.3	Verenigingen in soorten en maten	14
3.4	Kader	17
3.5	Aanbod	18
4	Conclusies	20
4.1	Aanbevelingen	21
	Bijlagen	23

1 Aanleiding

De gemeente Amstelveen ziet preventie en ontplooiing als belangrijke randvoorwaarden voor haar inwoners om zelfstandigheid en zelfredzaamheid te bevorderen. Ook de gemeenteraad van Amstelveen heeft met het aannemen van de motie 'Ogen, oren in sport, kunst en cultuur' op 30-07-2016 het college gevraagd te onderzoeken welke rol instellingen op het terrein van sport, kunst en cultuur kunnen spelen in het kader van vroegsignalering (bij de jeugd).

In deze notitie¹ wordt aangegeven hoe de motie is uitgewerkt, wat het heeft opgeleverd en worden adviezen gegeven over wat wel en wat niet gedaan kan worden.

Als eerste een aantal definities ter verduidelijking.

(Vroeg)signalering

Met vroegsignalering bedoelen we het vroegtijdig signaleren van een dreigend probleem (dat kan van alles zijn van te koud gekleed in winter, ouders die nooit komen ophalen tot blauwe plekken), waardoor een professional adequater kan ingrijpen in het ontwikkelingsproces van een (jong) kind en het gezin² als dit nodig is.

Vroegtijdig signaleren kan er toe bijdragen dat problemen klein, beheersbaar en sneller oplosbaar zijn. Dit is meteen ook de legitimering van het onderwerp: *door vroegtijdig te signaleren dragen de diverse organisaties bij aan preventie*. Dit sluit aan bij het landelijke beleid waarbij preventie moet voorkomen dat jeugdproblematiek en daarmee ook gezinsproblematiek groter en duurder wordt. Om te kunnen vroegsignaleren is vaak enige kennis van jeugd-, opgroei- en opvoedingsproblematiek belangrijk. Zeker om jongeren te kunnen ondersteunen of in te schatten of doorverwijzing van belang is. In dit kader kan een goed sociaal pedagogisch klimaat op de verenigingen en organisaties zorgen voor meer kennis, maar ook voor meer openheid en draagvlak om onderwerpen te bespreken. Door meer openheid en draagvlak zal vroegsignalering meer gezien en besproken worden.

Partijen in de directe omgeving van het kind hebben zicht op gedrag van het kind en ouders/verzorgers en kunnen signalen opvangen. Deze partijen zijn enerzijds professionals (denk aan huisarts, leerkrachten, kinderdagverblijf. etc.) die vaak al getraind zijn in het signaleren van problemen, maar anderzijds ook niet-professionals zoals familie, buurtbewoners en vrijwilligers.

Meldcode (in bijlage 1)

Professionals zijn bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld verplicht te melden. Dit valt onder de wet Meldcode. De Meldcode is op papier goed geregeld, maar in de praktijk leidt dit nog niet tot meldingen. Oorzaken hiervoor zijn onderzocht³. Het vermoeden is dat het enerzijds komt door het ontbreken van voldoende kennis over het vervolg van het proces. Anderzijds spelen

¹ Deze notitie is uitgevoerd en geschreven door Marga van Aalst, DSP-groep

² Er wordt systemisch gewerkt: ook de problematiek van het gezin c.q. ouders speelt hierin een belangrijke rol

³ Choy T., Berkvens E. & Choy J. (2017) Verkennend onderzoek over het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling door GGZ Ingeest, De Brijder en de GGD Amsterdam

handelingsverlegenheid, achterdocht, angst voor vergroten problematiek en privacy een rol. In fase 3 (fase 1 voorbereiding en 2 implementatie) van de invoering is het de bedoeling dat vrijwilligers vanuit organisaties ook gaan werken met de meldcode. De vrijwilligers hoeven niet de gehele procedure van de meldcode te doorlopen, anders dan de professionals. Maar zover is het nog niet. Als professionals moeite hebben met de meldcode dan lijkt het niet voor de hand te liggen om dit nu al van vrijwilligers te verwachten. Per 1 januari 2018 wordt de meldcode aangescherpt ten aanzien van meldingen van burgers.

Handelingsverlegenheid

Handelingsverlegenheid houdt in dat een persoon niet handelt of weet hoe te handelen ondanks dat er zorgen of signalen zijn over de betreffende jeugdige en/of ouders. Handelingsverlegenheid kan een rol spelen bij zowel professionals als niet-professionals. Professionals dienen over voldoende vaardigheden te beschikken om wat opvalt en zorgelijk lijkt te signaleren, op ernst in te schatten en daar naar te handelen. Maar de professional aarzelt soms ook om het signaal bespreekbaar te maken met ouders of de jeugdige. Handelingsverlegenheid komt voort uit aarzelingen bij de persoon zelf. Deze aarzelingen kunnen gebaseerd zijn op onvoldoende kennis, maar ook op allerlei andere redenen van 'angst de relatie met ouders te schaden' tot 'zorgen over eigen veiligheid'. Bij de niet-professional kan de reden ook zijn dat deze niet weet hoe, wanneer, waar, bij wie en bij welke situatie te melden'

Instellingen voor sport, cultuur en scouting

De motie "Ogen, oren in sport, kunst en cultuur" gaat in op de mogelijke rol van vrijwilligers bij de instellingen die met jeugd te maken hebben. Om te bezien of deze instellingen een rol kunnen spelen in het kader van vroegsignalering zijn we eerst gaan kijken bij de verenigingen en organisaties die met jeugd werken wat de huidige situatie is. Is er sprake van problemen die in het kader van vroegsignalering gemeld zouden kunnen worden? Hoe vaak komt dit voor? Is er bijvoorbeeld al invulling gegeven aan vroegsignalering, hoe loopt dat, wat zijn de mogelijkheden, wat zijn de belemmeringen, wat hebben verenigingen nodig, wat zijn de wensen, welke deskundigheid is in huis, welke rol zien ze voor zich zelf, is er draagvlak voor vroegsignalering, etc. Het gaat bij dit rondje langs de velden enerzijds om te kijken hoe vaak verenigingen en organisaties te maken hebben met problemen en te benutten wat er al is en anderzijds om organisaties te enthousiasmeren en te informeren over de mogelijkheden. Daarnaast speelt de vraag wat je kan verwachten van verenigingen? Een veilig sportklimaat (VSK)? Pedagogische vaardigheden? Signaleren van problemen? Want bij een signaal van vroegsignalering is het van belang om een aantal zaken helder te krijgen:

- ② weten signaal te duiden/te wegen
- ② moet ik er iets mee?
- ② mag ik er iets mee?
- ② bij wie moet ik melden of kan ik consulteren ?

Inventariseren

Voorafgaand aan het rondje langs de velden en de inventarisatie naar de behoefte van de sportverenigingen, culturele instellingen en scoutingsclubs, is een ronde gesprekken gevoerd binnen de gemeente en de instellingen over het onderwerp vroegsignalering. De gemeente Amstelveen heeft na de recente decentralisatie haar taken op het gebied van zorg en jeugdhulp uitgebreid en heeft daarnaast ook een ambitieuze agenda op aanpalende beleidsterreinen als sport, cultuur en onderwijs. Wat is de stand van zaken binnen de gemeente en de instellingen: wie doet wat als het gaat om vroegsignalering? Wat zijn de mogelijkheden en wensen van de gemeente en de instellingen? Wat zijn de consequenties voor de gemeente als ervoor bepaalde varianten gekozen wordt?

Centrale vraag

De centrale vraag is of de sportverenigingen en culturele organisaties kunnen en willen bijdragen aan de vroegsignalering van kwetsbare situaties en zo ja op welke wijze dat kan worden bevorderd, georganiseerd en gefaciliteerd.

Van te voren benoemd resultaat

- a. Een uitvoeringsplan waarin aangegeven wordt in hoeverre en zo ja hoe instellingen kunnen bijdragen aan vroegsignalering, of instellingen kunnen en willen meedoen, welke instellingen hier ondersteuning bij nodig hebben en in welke vorm en hoe de samenwerking met de gemeente (wijkteams/loket jeugdhulp) en zorg vormgegeven wordt.
- b. Groeiende betrokkenheid en bewustzijn bij instellingen in de genoemde sectoren. Het onderzoek is als het ware actiegericht: dat betekent dat het onderzoek zelf reeds bijdraagt aan betrokkenheid en bewustzijn van instellingen en derhalve al aan signalering kan bijdragen. Tijdens de gesprekken krijgen de organisaties uitleg over de jeugdhulpverlening en sociale teams (eventueel ook de factsheets).

Opbouw

In deze notitie vindt u in hoofdstuk 2 een overzicht van de huidige situatie binnen de gemeente en instellingen, de wenselijke situatie (wat vinden ze zelf dat er moet gebeuren) en wat is daarvoor nodig. Hoofdstuk 3 biedt een eerste overzicht van de situatie bij (sport)organisaties en culturele instellingen. Hoofdstuk 4 bevat de conclusies en een actieplan.

2 Inventarisatie gemeente en instellingen

2.1 Inleiding

Vanuit het onderwerp vroegsignalering is met diverse mensen van de gemeente en van door de gemeente gesubsidieerde instellingen zoals Sportbedrijf en AanZ gesproken. Enerzijds om te kijken wat er aan structuur al is opgezet en anderzijds om de mogelijkheden en wensen te inventariseren.

2.2 Welzijnswerk

AanZ (voorheen Vita)

AanZ verzorgt het welzijnswerk in Amstelveen. Het gaat om welzijnswerkers, wijkcoaches, ouderenadviseurs, maatschappelijk werk en aandachtfunctionarissen. Deze professionals werken samen in integrale teams. Van deze professionals zijn de ouderenadviseur, maatschappelijk werkers en aandachtfunctionarissen getraind in het werken met de Meldcode⁴. De wijkcoaches (6 in aantal die in 3 integrale teams zitten) en de welzijnswerkers zijn niet getraind in de Meldcode. De wijkcoaches hebben een proactieve en signalerende rol. Bij signalen wordt dit besproken in de eigen teams. De integrale teams worden aangestuurd door AanZ. Bij een vermoeden van problematiek neemt AanZ contact op met huisarts, maatschappelijk werk en eigen professionals. Naast de integrale teams zijn er ook de sociale wijkteams die de zwaardere zorg op zich nemen (ernstige meervoudige problematiek).

AanZ doet een paar activiteiten met jongeren en zoekt hiervoor de samenwerking op met jongerenwerk waar zinvol/nodig. Sinds kort doet AanZ een ouderbetrokkenheid project in samenwerking met basisscholen in Bankras Kostverloren.

AanZ heeft wel de mogelijkheden om iets te betekenen in het kader van Vroegsignalering.

Altra

Altra verzorgt in Amstelveen het schoolmaatschappelijk werk, maar vanaf 1-1-2018 neemt Jeugdhulpverlening (JHV) van de gemeente deze taken over in het basisonderwijs en integreert deze in aanbod voor 3,6 uur per week gemiddeld per basisschool, met een breder takenpakket zodat zaken efficiënter en eerder opgepakt kunnen worden.

2.3 Sport

Sportbedrijf Amstelveen

Sportbedrijf Amstelveen is een onafhankelijke stichting die zich zonder winstoogmerk inzet om Amstelveners gezond te laten bewegen. Sportbedrijf wordt gesubsidieerd door de gemeente en ondersteunt onder andere sportverenigingen. Dit doen ze onder meer door de Besturen Academie: een

⁴ Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling: professionals melden huiselijk geweld en kindermishandeling conform de protocollen van de Meldcode.

vorm van verenigingsondersteuning die seminars organiseert voor de verenigingen en scouting. Bijvoorbeeld met thema-avonden over wet- en regelgeving en voeding voor talentvolle sporters. De opkomst is wisselend.

Het Sportbedrijf heeft vanuit VSK⁵ (Veilig Sport Klimaat) een theaterproductie in de aanbieding met 2 versies, 1x voor begeleiders en coaches en 1 x voor ouders. Daarnaast bieden ze ook een workshop over probleemgedrag, maar daar is weinig animo voor. De vraag is dan of het aanbod van sportservice (theaterproductie) wel passend is. Een mogelijke verklaring is dat de druk op de beschikbare tijd van de vrijwilligers bij de clubs groot is. 1 vereniging gaf aan niet zo snel naar zo'n theaterproductie te gaan namens de vereniging, maar wel geïnteresseerd te zijn als zoiets op de club georganiseerd kan worden voor al het kader en ondersteunende vrijwilligers.

Sportbedrijf kan een rol spelen en vroegsignalering ondersteunen door de organisatie van trainingen, seminars of workshops voor verenigingen.

*Sportbonden en NOC*NSF*

De sportbonden en de NOC*NSF spelen ook een rol voor de sportverenigingen in het kader van opleidingen voor trainers en coaches. Voor de jeugdopleidingen kan het omgaan met kinderen deel uitmaken van de opleiding. De ervaring is dat dit onderdeel bij de meeste bonden onderbelicht is en veelal toegespitst op technische aspecten van sport⁶. Ook loopt het opleidingsniveau bij trainers en coaches erg uiteen. Niveau 1 en 2 van trainersopleidingen verzorgen de clubs meestal zelf (en zijn meestal basale sporttechnische niveaus) en alleen niveau 3 wordt door de bond geregeld. Maar ook niveau 3 bevat niet veel informatie over vroegsignalering. Wel geven 1 vereniging en 1 organisatie aan dat hun bond en overkoepelende organisatie ook het belang zien van en investeren in het verbeteren van een goed sociaal pedagogisch klimaat. Voor de ontwikkeling van een kind in de sport is een goed pedagogisch klimaat waarbij een trainer/coach een kind goed tot zijn recht kan laten komen, ook van belang.

Sinds 2012 is de pilot 'gratis VOG'⁷ (Verklaring Omtrent Gedrag) voor vrijwilligers' gestart. Elke vrijwilliger die met minderjarigen werkt, kan zijn VOG vergoed krijgen. Bij de NOV (Nederlandse Organisaties Vrijwilligers) en NOC*NSF zijn stappenplannen te verkrijgen waarin verenigingen gestimuleerd worden om een VOG aan te vragen voor hun vrijwilligers als ook een Vertrouwens(contact)persoon aan te stellen. Daarnaast zijn er ook gedragsregels die overgenomen kunnen worden. Deze gratis VOG's, VCP's, gedragsregels en stappenplannen zijn ontwikkeld in het kader van de veiligheid van de jeugd met betrekking tot grensoverschrijdend en seksueel gedrag op verenigingen en organisaties die met kinderen werken. Door bewustwording van het gedrag rondom de omgang met kinderen kunnen de VOG's, VCP's, gedragsregels en stappenplannen bijdragen aan de bewustwording over vroegsignalering en een beter pedagogisch klimaat bij verenigingen en organisaties.

⁵ Het actieplan "Naar een veiliger sportklimaat" (VSK) is eind 2011, op initiatief van VWS, van start gegaan en loopt tot en met 2018. Het doel van het actieplan is het tegengaan van geweld en intimidatie op en rond de sportvelden en het creëren van een veilig sportklimaat waarin iedereen met plezier kan sporten. Het actieplan bestaat op hoofdlijnen uit maatregelen gericht op: excessen; lokaal veiligheidsbeleid; tuchtrecht; gedragsregels; spelregels; vrijwilligers (scheidsrechters, sportbestuurders, trainers en coaches).

⁶ Ervaringen uit de interviews met de sportverenigingen

⁷ VOG, VCP en gedragsregels in bijlage 2

Veilig Sportklimaat (VSK)

Sportbonden en NOC*NSF hebben, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het actieplan 'Naar een veiliger sportklimaat' ontwikkeld. In dit programma leren ze bestuurders, trainers, coaches, scheidsrechters en juryleden hoe je sportplezier stimuleert en hoe in te grijpen als het fout gaat. Zo houden ze sporten leuk! Voor clubs is dit vaak niet zo makkelijk en daarom zijn er diverse opleidingen, workshops en toolkits beschikbaar voor iedereen binnen de club. Binnen het actieplan zijn ook gedragscodes opgesteld die als doel hebben: sport veilig, eerlijk, integer, gezond en vooral leuk te houden. Ook voor de bestuurder, scheidsrechter/official, trainer/coach, sporter en topsporter. Een beter klimaat binnen de sportverenigingen zorgt voor niet alleen voor meer leden, maar ook voor een betere sociale veiligheid en een betere pedagogische omgeving. Het VSK heeft indirect te maken met vroegsignalering en preventie door het gebruik van gedragsregels en de nadruk op eerlijk, integer en leuk.

2.4 Gemeente

Amstelveenloket

Bij het Amstelveenloket kunnen inwoners en professionals terecht voor alle vragen over wonen, welzijn, zorg, werk & inkomen, schuldhulpverlening en jeugdhulp. Jeugdhulpverleners kunnen inwoners, vrijwilligers en professionals op weg helpen met hun vragen over kinderen en jeugdigen.

Het Amstelveen loket is elke dag doordeweeks bereikbaar per telefoon, per email en men kan langs komen in het Raadhuis.

Het melden bij het Amstelveenloket kan twee doelen hebben: enerzijds het doen van een melding en anderzijds het consulteren over en hulp in het duiden van gesignaleerde problematiek: hoe ga je er mee om, zelf doen, samen doen, doorzetten of niet?

Jeugdhulpverlening (JHV)

JHV heeft zitting in het Amstelveenloket: ouders kunnen aankloppen met allerlei vragen. Bij team Jeugd wordt, als er een aanvraag is ingediend, een intake afgenomen. Indien er op meerdere gebieden meer aan de hand is, wordt de cliënt doorverwezen naar de sociale teams. Sociale teams gaan aan de gang met een complex probleem en werken multidisciplinair. Ze schakelen specialisten in daar waar nodig en hebben contact met o.a. huisarts, scholen, politie en hulpverleners. De gemeente werkt in het "vrijwillig kader", tot en met het zgn "drangkader", in een overgangsfase naar de gecertificeerde instellingen. Als ouders niet willen meewerken kan er opgeschaald worden naar een gecertificeerde instelling die door de gemeente gecontracteerd is. Die zijn werkzaam in het "drang- en dwangkader".

Jeugdhulpverleners hebben in 2016 een workshop signaleren gegeven aan basisscholen en ze hebben 10 vrijwilligers getraind in signalering en meldcode voor jeugdkampen: deze workshop is bedoeld voor vrijwilligers die veel met kinderen werken.

"Soms zullen vrijwilligers te maken hebben met kinderen en jongeren die mogelijk hulp kunnen gebruiken. Het gaat niet alleen om concrete aanwijzingen, soms is het meer een gevoel dat er iets niet in orde is. De ervaring leert ons dat niet altijd duidelijk is wat te doen of waar je terecht kunt als er zorgen zijn om een kind of jongere. In een training wordt aan de hand van voorbeelden en vragen gediscussieerd waar op te letten en hoe te handelen bij vragen en twijfels."

De jeugdhulpverlening bouwt op dit moment ook aan haar contacten zoals: huisartsen, scholen en KDV, en is bezig een samenwerkingsrelatie inhoud te geven.

Jongerenwerk

Het jongerenwerk in Amstelveen is ondergebracht bij de gemeente en hierdoor zijn er korte lijntjes naar de JHV. Het jongerenwerk heeft contact met onderwijsinstellingen, zoekt contact op straat, doen aan begeleidingstrajecten en men zorgt voor signalering en preventie.

Sociale Teams

Scholen en andere professionals kunnen bij meervoudige problematiek in een gezin contact opnemen met het Sociaal Team. Deze contacten lopen via schoolmaatschappelijk werk, interne begeleider, zorgcoördinator of contactpersoon van de gemeente (JHV). In een Sociaal Team zijn verschillende disciplines op het gebied van zorg verenigd die of bij de gemeente in dienst zijn of gedetacheerd. In Amstelveen zijn 2 sociale teams: Noord-Midden en Zuid in combinatie met Aalsmeer.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is een samenvoeging van het meldpunt Kindermishandeling en het steunpunt Huiselijk Geweld. Hier kan huiselijk geweld en kindermishandeling anoniem gemeld worden door inwoners en vrijwilligers. Bij Veilig Thuis kunnen scholen en andere professionals niet anoniem melden. Ze zijn gehouden aan de Meldcode Huis geweld en kindermishandeling en moeten vooraf ouders/verzorgers op de hoogte brengen. Veilig Thuis kan ook advies en training geven.

Beleid

De afdeling jeugd en samenleving geeft aan dat vroegsignalering door sportverenigingen, culturele organisaties en scouting misschien niet vanzelfsprekend is en er eerst gekeken moet worden of we met zijn allen (de gemeente en de verenigingen) wel vinden dat vrijwilligers een rol moeten gaan spelen in de vroegsignalering. Zo ja, dan valt er in eerste instantie winst te behalen als vrijwilligers weten waar te melden. En dat zou dan misschien de eerste stap moeten zijn.

Aan de andere kant ziet de gemeente zich ook geconfronteerd met stijgende uitgaven met betrekking tot de jeugdzorg en jeugdhulp. En in het kader van preventie vindt wel iedereen het een goed idee dat jongeren gaan sporten of bij een organisatie aansluiting zoeken. De stijgende kosten in de jeugdzorg en groeiende problemen in de jeugdhulp kunnen baat hebben en teruggebracht worden door meer preventief te werken en het sociaal pedagogische klimaat in de verenigingen en organisaties die met kinderen werken te versterken.

"Maak de stappen helder die ze kunnen nemen als ze iets opmerken op de vereniging: wat doe je als je iets merkt!. Maar ga niet de weg in van protocollering: zorg dat ze met elkaar gaan praten over hun pedagogisch klimaat: wat zien ze, wat willen ze".

2.5 Conclusies

- ⦿ Sportbedrijf kan vroegsignalering ondersteunen door seminars, workshops of trainingen te organiseren op allerlei gebied.
- ⦿ Sportbonden stimuleren met VOG's en VCp's de bewustwording van het gedrag op de verenigingen en organisaties die met kinderen werken.
- ⦿ Welzijn vervult nauwelijks een rol op dit moment in de vroegsignalering, maar de welzijnswerkers zoals wijkcoaches weten de juiste partners snel te vinden bij constateren van problematiek bij jeugd.
- ⦿ Gemeente: Amstelveenloket is de ingang voor JHV advies en hulp
- ⦿ JHV heeft ervaring in het geven van trainingen omtrent signalering en pedagogische vaardigheden.
- ⦿ JHV: het gaat niet alleen om vroegsignalering. De organisaties en verenigingen die met kinderen werken hebben ook een belangrijke preventieve rol (problemen voorkomen, voorkomen dat jeugdhulpverlening nodig is). Deze preventieve rol kan meer worden versterkt en gestimuleerd (denk bijvoorbeeld aan de workshop die JHV al heeft gegeven). Door een beter sociaal pedagogisch klimaat op de verenigingen kunnen kinderen en jongeren zich beter ontwikkelen en worden problemen met kinderen eerder gezien en onderkend (vroegsignalering). Verenigingen krijgen regelmatig kinderen die al met (gedrags)problemen worstelen.
- ⦿ Beleid: zorg dan dat de betrokken verenigingen en organisaties weten waar ze kunnen aankloppen bij een niet-pluis gevoel.
- ⦿ Bij het opstarten van bekendheid over thema's rondom vroegsignalering voor vrijwilligers lijkt een connectie met sportbedrijf/JHV de meeste logische.
- ⦿ Zoek de samenwerking op: denk ook aan de mogelijkheid om verbinding te zoeken met opleidingen op gebied pedagogische vaardigheden en de ALO waarbij studenten stage kunnen lopen bij verenigingen en ze kennis laten maken met vroegsignalering/ pedagogische vaardigheden, antipest protocollen, etc.
- ⦿ Algemeen wordt gesteld dat vroegsignalering op dit moment wordt gedaan door Consultatiebureaus, Kinderdagverblijven, scholen, politie, artsen, Jongerenwerk en Welzijnswerk in Amstelveen.

3 Inventarisatie verenigingen

3.1 Inleiding

In de ronde langs de velden bij de sportverenigingen, de kunstinstellingen en de scouting is draagvlak creëren, communicatie en wederkerigheid belangrijk. In deze ronde wordt gekeken wat de clubs zelf al doen, wat ze nodig hebben, wat ze zouden willen doen en welke ondersteuning ze eventueel willen. Verder wordt het thema vroegsignalering nader uitgelegd en worden de mogelijkheden en kansen besproken.

De verenigingen en organisatie met jeugdleden en de scouting hebben eind maart een email ontvangen met de brief van wethouder Jeroen Brandes en het verzoek om mee te werken aan het onderzoek naar vroegsignalering door de organisaties en te reageren. Op deze email is weinig reactie gekomen en na 2 weken is door Sportbedrijf een herinnering gestuurd naar de verenigingen met jeugdleden. Aan de eerste inventarisatieronde hebben 3 cultuurorganisaties meegedaan, 1 scoutingvereniging en 7 sportverenigingen. In de 2^e ronde, na het conceptrapport, zijn hier nog een aantal verenigingen en scouting clubs bijgekomen, zodat de eindstand op 30 verenigingen en organisaties is gekomen.

3.2 Inventarisatie

In onderstaande overzichten volgt een eerste korte opsomming van de kennis over vroegsignalering, de behoeften van de organisaties, de kansen die ze zelf zien en de aanwezige structuur omtrent de VOG, cq vertrouwenscontactpersoon. In de interviews is steeds gestart met vragen over vroegsignalering⁸.

In de praktijk zien we dat veel verenigingen en organisaties wel aangeven te weten wat vroegsignalering is en ook af en toe problemen signaleren. Verenigingen die aangeven niet te weten wat vroegsignalering is zien ook geen problemen. Veel verenigingen hebben VOG's en VCP's en een paar verenigingen hebben rondom de VOG's en VCP niet alleen een structuur ingericht die de veiligheid op het gebied van seksuele intimidatie garandeert, maar hebben deze structuur ook verder getrokken naar goed pedagogisch klimaat waarin de kinderen kunnen gedijen. Vooral de eerste 2 gedragsregels rondom seksuele intimidatie geven de ruimte voor het opzetten van een goed pedagogisch beleid:

- ② De begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig voelt.
- ② De begeleider onthoudt zich ervan de sporter te bejegenen op een wijze die de sporter in zijn waardigheid aantast, én verder in het privé-leven van de sporter door te dringen dan nodig is voor het gezamenlijk gestelde doel.

⁸ a. wat is de huidige situatie en wat doen ze al, b. wat is de wenselijke situatie: wat vinden ze zelf dat er nog meer zou kunnen gebeuren, c. Wat is hier voor nodig? De aantallen tellen niet op tot 30 omdat sommige organisaties niet op alle vragen antwoord hebben gegeven (groepsinterview)

Overzicht vroegsignalering

Weet wat vroegsignalering is	Aantallen
Ja, maar ziet geen problemen	11
Ja, ziet ook problemen	3
Ja, ziet betalingsproblemen	2
Ja, komt af en toe voor	4
Ja, wel problemen, maar die zijn bij aanmelding bekend	7
nee	1
Contact niet goed genoeg	1

Overzicht Sociale Veiligheidsstructuur

Is er een sociale veiligheidstructuur	Aantallen later %
geen	4
VOG's	10
VCP's	1
VOG + VCP's	3
VOG/VCP/jeugdopleiding	1
VOG/VCP/Werkgroep Sociale Veiligheid	1
Eigen gedragscode	6
Bezig met VOG's en VCP	3

Overzicht behoeften verenigingen/organisaties

behoefte	Aantallen later %
niets	1
Naam en nummer	3
Routekaart/link op website	3
Tips en voorlichting	3
Pedagogische vaardigheden training	10
Ondersteuning	2
Sociale kaart/bijeenkomst met andere VCP'ers	3

Kansen

Waar liggen de kansen	Aantallen later %
Weet niet	8
Extra attent worden van trainers	1
Uitwisseling/bijeenkomst met andere	1

verenigingen	
scheidingsproblematiek	1
Gebruiken wat er is en samenwerken	1
Beter inspelen op situaties	1
Trainingen in pedagogische vaardigheden	3

belemmeringen

belemmeringen	Aantallen later %
Geen/weet niet	6
Te weinig vrijwilligers	1
Overdracht vertrekkende werkgroepleden naar nieuwe leden	1
tijd	2
Wij hebben vaak al kinderen met een rugzakje	1
Kort contact	2
Het niet herkennen	1

Handelingsverlegenheid

Handelingsverlegenheid	Aantallen later %
Speelt geen rol	9
Speelt wel een rol	3
Weet niet/nvt	6

3.3 Verenigingen in soorten en maten

Bij dit rondje door het veld valt een eerste indeling te maken in 3 type verenigingen en organisaties. type 1, type 2 en type 3. De typering is gebaseerd zowel op de huidige situatie alsook de wensen voor de toekomst.

Type 1 (weinig zicht, weinig doen)

Situatie

De type 1 organisatie is een organisatie die aangeeft geen problemen te zien en hierdoor ook niet veel wensen heeft op het gebied van vroegsignalering. Deze organisaties geven aan in de praktijk niet tegen problemen aan te lopen of het gaat om organisaties zoals scouting waar kinderen (vaak) met (gedrags)problemen naar doorgestuurd worden. De type 1 verenigingen of organisaties zijn vaak klein en soms werken ze ook nog niet met VOG's of VCP's.

De kunstinstellingen die onder type 1 vallen, geven aan dat de lijntjes naar het bestuur heel kort zijn en dat de docenten en begeleiders bij problemen direct aankloppen bij bestuur. Ook een paar kleine sportverenigingen (soms familieverenigingen) en scouting geven aan dat er korte lijntjes zijn met bestuur

en dat de trainers en coaches zich direct tot het bestuur wenden met problemen. Bij scouting schakelt men, als men er zelf niet uitkomt, Scouting Nederland in.

De organisaties onder type 1 geven aan dat problemen die zouden kunnen vallen onder vroegsignalering nog niet voorgekomen zijn.

wensen

Bij de Type 1 verenigingen vinden sommigen een naam en telefoonnummer prima als ze iemand willen bereiken (maar ze denken niet dit nodig te hebben), anderen staan zeker open voor advies en aangedragen ondersteuning om vroegsignalering een plek te geven in de organisatie.

"Vroegsignalering is bij ons wel bekend, maar wij hebben zoveel kinderen die juist doorgestuurd worden omdat ze problemen hebben. Wij hoeven daarmee meestal niet naar buiten want het is al bekend. Het bestuur is het eerste aanspreekpunt en omdat het meestal gaat om kinderen met gedragsproblemen worden dan met de ouders gesprekken gevoerd. Er is nauwelijks ruimte om meer te signaleren omdat al bekend is dat er gedragsproblemen zijn"

Bij type 1 organisaties en verenigingen valt op dat ze vaak niet weten wat vroegsignalering is. Bij het praten over het onderwerp blijkt vaak dat ze niet eerder op onderwerpen die betrekking hebben op vroegsignalering gelet hebben. Bij het aangeven wat vroegsignalering is en waaruit blijkt dat het niet goed gaat met een kind of jongeren, blijken ze vaak wel eerder signalen gezien te hebben. Bij deze organisaties is een lichte stimulering en ondersteuning van belang zodat zij in de toekomst ook weten wat te doen en waar te melden. Het jaarlijks contact opnemen en naam en nummer doorgeven tot het ondersteunen van een goed pedagogisch klimaat door presentaties over pesten en/of ADHD of andere onderwerpen wordt door allen positief ontvangen (maar niet door alle nodig geacht).

"Mijn ervaring daar, en ook in mijn contacten met andere clubs en de bond, was dat daar erg het idee leefde dat "het bij ons soort clubs niet voorkomt, zo zijn wij niet". Daar zijn ze helaas van moeten terugkomen. Ik vond de houding zeer storend. Het komt in alle lagen van de bevolking voor, het is niet sport, stad of wijk gebonden. Hoe de club ermee omgaat, welke voorzorgsmaatregelen er worden getroffen en wat de cultuur is binnen een club kan wel bijdragen aan het voorkomen of snel signaleren van problemen met kinderen, op welk vlak dan ook."

Type 2 (zien het wel, maar weten niet wat te doen)

Situatie

De type 2 organisatie is zich vaak al een beetje bewust van het feit dat er problemen kunnen zijn met de jeugd. Deze verenigingen zijn al bezig met de VOG's en VCP, vaak via de stimulering van de sportbonden. Maar met de VOG's en VCP komt de vroegsignalering niet vanzelf. Ook deze verenigingen kunnen nog wel wat hulp gebruiken. Ook de verenigingen die wel al problemen signaleren (problemen met contributie, kinderen met teveel blauwe plekken, kinderen met ouders in vechtscheidingen, etc), maar nog geen beleid hebben opgezet vallen ook onder type 2.

Bij één van de verenigingen (waar veel problemen geconstateerd worden) neemt de bestuurder/oprichter zelf contact op met zowel ouders als scholen of instanties als hij dat nodig vindt.

Type 2 organisaties zijn wel bereid, op termijn, een structuur in te richten op de vereniging waardoor het voor de leden duidelijk is bij wie je moet zijn bij problemen.

"Je kan beter iets op de club organiseren, dan komen de mensen wel. We zien best wel wat gedragsproblemen onder de jeugd en soms onder de ouders: een algemene pedagogische vaardigheden training zou daar heel wat aan bijdragen. Wij missen zelf de vaardigheden om daar mee om te gaan of die trainingen te geven. Sportverenigingen kunnen best veel betekenen, maar staan som met de handen in het haar."

Type 2 verenigingen staan ook open voor ondersteuning in de vorm van zowel routekaart als ondersteunen van een goed pedagogisch klimaat door presentaties over pesten en/of ADHD of andere onderwerpen. Ook een link voor op de website is wel een idee, hoewel er ook aangegeven wordt dat de leden nauwelijks op de website kijken.

Type 3 (early adaptors)

Situatie

De type 3 verenigingen zijn vaak grote verenigingen die zelf al een structuur hebben opgezet met VOG's, VCP en een jeugdstructuur waarbij trainers en coaches opgeleid, getraind en begeleid worden.

Vroegsignalering en met name preventie zijn de onderwerpen die hoog op de agenda staan en worden besproken met trainers/coaches van jeugdteams.

Twee verenigingen uit de eerste ronde en één uit de tweede ronde vallen onder dit type vereniging. In dit verhaal zijn zij de 'best practices'. Het zijn alle drie grote verenigingen met relatief veel leden die ervaring hebben op gebied van opvoedkunde, welzijnswerk, organiseren van bijeenkomsten.

Eén vereniging heeft een jeugdtrainerstructuur van jonge mensen (13-20) die begeleid worden door een team van volwassen jeugdleiders die maandelijks bijeenkomen. In april is hier een bijeenkomst bijgewoond van jeugdtrainers waar een stagiair van de ALO een presentatie gaf over omgang met kinderen met ADHD en het onderwerp pesten. In deze presentatie van 50 minuten kwamen veel handvatten naar voren over omgaan met kinderen met ADHD en hoe om te gaan met pesten. Deze presentatie was goed afgesteld op sport, trainers en kinderen.

"Bij XX zijn we vooral gericht op preventie en een positieve sfeer bewerkstelligen. De vertrouwenscontactpersoon en werkgroep Sociale Veiligheid is er voor (jeugd-)leden (en hun ouders) ook voor vragen die kunnen spelen vóór dat er problemen zijn. Bij een vertrouwenscontactpersoon kun je terecht met vragen die je niet makkelijk stelt of waarvan je bang bent dat er niet serieus op gereageerd gaat worden. Dit geldt voor trainers, coaches, ouders, begeleiders en teamleden. Daarbij: snel melden, er over praten en zorgen dat er (vroegtijdig) een einde gemaakt wordt aan een ongewenste situatie maakt dat deze niet verergert en ook herhaling kan zo voorkomen worden. Vanuit de VCP van onze vereniging is er een verzoek om informatie of andere sportverenigingen in Amstelveen ook beschikken over een VCP en of er een uitwisseling zou kunnen plaatsvinden binnen de Amstelveens (sport)verenigingen waarin men tot uitwisseling kan komen."

De tweede vereniging heeft een werkgroep Sociale Veiligheid (bestaande uit ouders en afvaardiging van de jeugdcommissie en bestuur) die een protocol heeft ontwikkeld en gepresenteerd aan de vereniging.

Trainers en coaches van jeugdteams worden in het kader van het onderwerp grensoverschrijdend gedrag

en vroegsignalering in een (terugkerende) bijeenkomst aan het begin van het seizoen geïnformeerd en bewust gemaakt van hun rol/functie in deze. De VCP van deze vereniging zou graag informatie willen uitwisselen met andere sportverenigingen in Amstelveen.

De derde vereniging geeft aan dat er veel aandacht is voor pesten, respect en sportiviteit op de club. De sociale controle is groot en omgangsvormen en plezier staat in hoog aanzien. De gedragsregels vanuit de bond worden hier deels gebruikt om een beter pedagogisch klimaat te bewerkstelligen.

Wensen

De verenigingen van type 3 staan open voor deskundigheidsbevordering, training en ondersteuning vanuit de gemeente.

3.4 Kader

In dit verhaal moet meegenomen worden dat weinig verenigingen en organisaties gereageerd hebben (na 2 oproepen). Dit kan zijn omdat ze weinig tijd hebben of het adressenbestand niet meer klopt. Maar dit kan ook komen omdat het probleem niet speelt of de verenigingen en organisaties geen urgentie voelen op het onderwerp vroegsignalering. Bij de verdere inventarisatie in de tweede ronde onder de verenigingen en organisaties is hier specifiek op gelet. De tijdsinvestering is een reëel probleem bij veel verenigingen. Ook het volgen van een seminar of presentatie buiten de eigen vereniging wordt als niet optimaal ervaren. Wel staan de verenigingen open voor een training op de eigen club: dit wordt ook als gezelliger ervaren. Bij de tweede ronde bleek de urgentie inderdaad te ontbreken bij een aantal van de organisatie waar mee gesproken is. Bij een aantal (altijd kleine) verenigingen is het bestuur er van overtuigd dat er bij hun organisatie niets speelt en dat het bestuur het zou weten of zien als er wel wat zou spelen. In de gesprekken echter, bleek vaak dat bestuurders nauwelijks kennis hebben van (jeugd)problematiek en de mogelijke uitingen die hierop zouden kunnen wijzen. Ook kennis over hoe om te gaan met problematiek of oplossingen ontbreken.

Daarnaast is het ook de vraag of vroegsignalering in zijn algemeenheid een onderwerp is voor verenigingen. Bij veel sporten gaat het om korte contacten tussen jongeren en de sportbegeleiders. Bij deze eerste inventarisatie geven een paar verenigingen en organisaties aan dat trainers, coaches, docenten en/of begeleiders de jongeren meestal maar 1 x in de week zien en de contacten relatief kort zijn. Hiermee suggereerden de contactpersonen dat deze tijd te kort is om door te hebben of er iets aan de hand zou kunnen zijn met een kind of jongere. Echter ook deze korte contacten, die vaak toch gedurende lange tijd wekelijks zijn, zouden een niet-pluis gevoel kunnen geven. Ook deze organisaties hebben belang bij enige kennis van het onderwerp en zouden moeten weten waar ze advies kunnen inwinnen.

Handelingsverlegenheid (zie inleiding)

Opvallend is dat ongeveer de helft van de organisaties aangeeft dat handelingsverlegenheid geen rol speelt bij hun organisatie (een paar organisaties geven aan dat ze hier geen zicht op hebben en 3 organisaties geven aan dat dit waarschijnlijk altijd wel een rol speelt). Dit is opvallend omdat in allerlei publicaties rondom problematiek met jeugd, seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag, de meldcode en misstanden

bij verenigingen, juist handelingsverlegenheid een grote rol speelde: "heel vaak hebben meerdere mensen een gevoel gehad dat iets niet klopte, maar hielden ze toch om allerlei redenen hun mond." Handelingsverlegenheid kan doorbroken worden door een open cultuur te creëren op de verenigingen waarin allerlei onderwerpen besproken worden. Taboes doorbreken en enige scholing is soms wel nodig. 'Je ziet het pas als je het weet'.

Kennis

Meer kennis over vroegsignalering, jeugdproblematiek, ADHD, pesten, depressie, maar ook over opgroeien, ontplooiing, pedagogiek en handelingsmogelijkheden zou geen kwaad kunnen op de meeste verenigingen en organisaties. Niet dat er veel problemen zijn, maar hier geldt dat er altijd verbetering mogelijk is. Niet alle verenigingen en organisaties hebben hier misschien behoefte aan, want als je niet weet wat het is, zie je het niet, maar een geleidelijke invoering van een beter sociaal pedagogisch klimaat op verenigingen met jeugdleden kan voor de vroegsignalering van problematiek en de algemene preventie van problematiek en problematisch gedrag veel betekenen. Outreachend werken door de gemeente wordt hier door de verenigingen benoemd als wens.

3.5 Aanbod

Vraaggericht

Gezien de verschillen in soorten organisaties, behoeften, ontwikkeling en visie is er niet 1 aanbod op het gebied van vroegsignalering dat de lading voor alle organisaties en verenigingen dekt op dit moment. Het lijkt hier daarom het meest adequaat om aan te sluiten bij de vraag van de organisaties.

Proactieve houding

Een (meer dan) proactieve houding is noodzakelijk in het benaderen van de verenigingen en organisaties. Ongeveer 60% van de benaderde organisaties heeft gereageerd na meerdere keren e-mailen en bellen. Een aanname is dat de verenigingen die niet gereageerd hebben grotendeels bij type 1 organisaties zullen behoren, maar in de tweede ronde bleek dat niet altijd het geval. De verwachting is dat deze organisaties zich niet zullen aanmelden voor sessies op het gemeentehuis of Sportbedrijf zonder eerst actief benaderd en geënthousiasmeerd te zijn. Sessies op de vereniging zelf zijn het meest effectief.

Krachtenveldanalyse

De *gemeente Amstelveen* heeft met de Jeugdhulpverleners en Jongerenwerk voldoende kennis in huis om om verenigingen ondersteuning op maat te bieden.

Sportbedrijf heeft een goede positie verworven in de contacten met de verenigingen in Amstelveen. In het geven van collectieve presentaties of seminars kan het Sportbedrijf een rol spelen. In hoeverre het Sportbedrijf een rol kan spelen in het activeren van de verenigingen is de vraag. Ook hier zal eerst gekeken moeten worden wat ze kunnen doen in verband met tijd die hier aan besteed moet worden.

ALO en Pedagogische Academie: Samenwerkingen opzetten met ALO en Pedagogische academie.

Trainingen en presentaties kunnen ook gegeven worden door studenten van de ALO en pedagogische

academie in het kader van stageplekken. Voorbeelden hiervan in het veld zijn zeer succesvol. Deze samenwerking zal echter nog opgezet moeten worden. Dit kan door de gemeente gedaan worden of door het Sportbedrijf.

Verenigingen zelf: ook de verenigingen zelf kunnen een rol spelen in het uitrollen van kennis en best practices. De 'early adaptors' staan hier open voor. Wel zal ondersteuning door gemeente of Sportbedrijf nodig zijn om de andere verenigingen te benaderen.

Externe oplossing: huur tijdelijk iemand in om de verenigingen te activeren en de samenwerking op te zetten tussen ALO en Pedagogische Academie en de verenigingen, Sportbedrijf en gemeente.

	Vroegsignalering	Versterken sociaal pedagogisch klimaat
Wat gebeurt er al op dit gebied	20-30 % let hier op	5 % doet hier veel op
Bereidheid en wensen om op dit gebied meer te doen	50-70% is bereid meer op dit gebied te doen	10 a 20% is bereid hier op in te zetten
Wat hebben ze daarvoor nodig	Aanbod op maat	Aanbod en ondersteuning

4 Conclusies

De kern van dit onderzoek is dat er verbeteringen mogelijk zijn door te zorgen dat verenigingen en organisaties meer kennis hebben van vroegsignalering en de mogelijkheden die er zijn om advies en ondersteuning in te winnen. Deze verbeteringen gaan niet vanzelf. Een pro-actieve benadering van de verenigingen en organisaties is hiervoor noodzakelijk. Deze benadering kan op verschillende niveaus plaatsvinden: hier hangen ook verschillende prijskaartjes aan. Het advies is hier om dit op basis van de gewenste situatie uit te werken: wat is de vraag van de organisatie of vereniging.

Meer kennis over jeugdproblematiek, ADHD, pesten, depressie, maar ook over opgroeien, ontplooiing, pedagogiek en handelingsmogelijkheden zou veel bijdragen aan een beter sociaal pedagogisch klimaat op de meeste verenigingen en bij de meeste organisaties. Vooral bij kleine verenigingen. Bij kleine verenigingen viel vaak op dat er geen kennis over vroegsignalering en mogelijke uitingen van jeugdproblematiek aanwezig was. Maar ook bij de grote verenigingen is altijd verbetering mogelijk. De jeugdhockey loopt hierin duidelijk voorop. Mogelijk gesteund door de bond en de landelijke aandacht voor misstanden.

Niet alle verenigingen en organisaties hebben misschien direct behoefte aan een beter pedagogisch klimaat of ondersteuning vroegsignalering, want als je niet weet wat het is, zie je het niet, maar een geleidelijke invoering van een beter sociaal pedagogisch klimaat op verenigingen met jeugdleden kan voor de vroegsignalering en de algemene preventie van problematiek en problematisch gedrag veel betekenen. De meeste verenigingen zijn wel bezig VOG's aan te vragen voor hun nieuw kader en een deel voegt hier ook een vertrouwenscontactpersoon (VCP) of vertrouwenspersoon aan toe. Een vertrouwenspersoon waar iedereen in de vereniging naar toe kan stappen of mee kan overleggen in geval van een probleem of problematische constatering is een maatregel waar de vroegsignalering bij gebaat is.

Algemeen

- ③ Verenigingen en organisaties in Amstelveen doen heel veel om kinderen en jongeren te stimuleren te bewegen, op te leiden in de muziek, sportiviteit bij te brengen, een veilige plaats te bieden om te ontspannen, vrienden te maken en de gedachten te verzetten.
- ③ Verenigingen en organisatie zijn in het algemeen gericht op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen en doen heel hard hun best doen om kinderen, uit een gezin voor wie de contributiebijdrage moeilijk op te brengen is, kinderen die een gedragsstoornis hebben of kinderen die in een leeftijd komen dat een vereniging kennelijk minder aanspreekt, te blijven binden en boeien.
- ③ De vroegsignalering heeft baat bij de landelijke acties van de bonden en NOC*NSF ter voorkoming van seksuele intimidatie en de mogelijkheden VOG's, VCP's en stappenplannen en Sociaal veilig klimaat te gebruiken (zie 3.2 en bijlage 2).
- ③ Vroegsignalering heeft baat bij een goed pedagogisch klimaat op alle verenigingen en organisaties (zie paragraaf 3.3 type 3) Om te kunnen vroegsignaleren is vaak enige kennis van jeugd-, opgroei- en

opvoedingsproblematiek belangrijk. Zeker om jongeren te kunnen ondersteunen of in te schatten of doorverwijzing van belang is.

- ③ Ondersteuning vroegsignalering en pedagogische vaardigheden heeft ook voordelen richting algemene preventie (pesten, ADHD, depressie, vechtscheidingen, etc.) en zal op termijn een besparing opleveren omdat er minder kinderen richting de jeugdhulp zullen gaan. Als verenigingen ondersteund worden in algemene pedagogische vaardigheden krijgt het kader meer handvatten om te herkennen, maar ook om te handelen bij op de vereniging voorkomende problemen. De problematiek kan dan aangepakt worden voordat het escaleert.
- ③ Verenigingen en organisaties die met jeugd werken verschillen in behoeften qua ondersteuning en kennis over het onderwerp vroegsignalering.
- ③ De verenigingen en organisaties zijn over het geheel genomen een welwillende groep die open staat voor verbeteringen. Je moet er wel naar toe gaan: pro-actieve houding.
- ③ Biedt ondersteuning op maat aan met verschillende mogelijkheden in combinatie met een proactieve benadering.
- ③ Eventueel verenigingen scoren op items VSK (Veilig Sportklimaat⁹).
- ③ Ga uit van een meerjarenplan bij het opzetten van een ondersteuningsstructuur voor vroegsignalering.
- ③ Denk aan contact met opleidingen zoals ALO, pedagogische academie en gerichte opleidingen van Hogescholen om d.m.v stageplekken van studenten een goed pedagogisch klimaat te creëren voor verenigingen en organisaties die met kinderen werken.

4.1 Aanbevelingen

Het advies is om te starten met het verduidelijken van het huidige aanbod richting de verenigingen en organisaties en te beginnen met het geven van contactinformatie. Als het bij de verenigingen en organisaties duidelijk is waar ze moeten zijn met hun vraag, kan pas gekeken worden hoe groot de vraag nu eigenlijk is. Onderstaande acties sluiten aan bij dit advies.

- 1 Informatiegeven over loket en telefoonnummer voor consultatie Vroegsignalering via folder en nieuwsbrieven (extra budget 1500 euro). Hierin ook de route transparant voor advies en hulpverlening: naam contactpersoon en telefoonnummer;
- 2 Vraaggericht en op maat advies. Dit kan gaan over:
 - a. Inhoudelijke informatie en casuïstiek;
 - b. Deskundigheid versterken van de verenigingen en organisaties (zet in op betere sociaal-pedagogische vaardigheden) door bijdrage aan bijeenkomst of informatie en/of training. Deze

⁹ VSK: Door een goed aannamebeleid voor vrijwilligers te voeren kunnen besturen ongewenst gedrag zoals seksuele intimidatie en pesten voor een groot deel voorkomen. Bespreekbaarheid en een open cultuur zijn daarbij de sleutel tot preventie. Om de kennis en vaardigheden die daarvoor nodig zijn te vergroten, kunnen sportaanbieders en trainers gebruik maken van het aanbod vanuit het landelijke project Veilig Sportklimaat. Om er voor te zorgen dat structurele gedragsverandering bewerkstelligd wordt, wordt ingezet op het vergroten van de kennis en vaardigheden van de direct betrokkenen: verenigingsbestuurders, trainers, coaches en begeleiders en scheidsrechters en officials. Deze groepen zijn als geen ander in staat om sporters aan te spreken op hun gedrag, om ouders bewust te maken van hun rol en om supporters meer bewustzijn bij te brengen op het gebied van sportiviteit en respect.

deskundigheid kan ook gezocht worden door verenigingen te adviseren samen te werken met HVA, Hogeschool Leiden pedagogische opleiding of ALO (stageplekken op verenigingen).

Als er een vraag komt vanuit een organisatie, wordt hier een antwoord op geformuleerd. De verwachting is dat dit binnen de bestaande middelen kan vanwege de, in ieder geval aanvankelijk, verwachte beperkte omvang van de hoeveelheid vragen.

Als na een bepaalde tijd duidelijk wordt dat de vraag van de verenigingen toeneemt of inhoudelijk verandert, doet het college een voorstel aan de raad.

3. Bepaal met de verenigingen en organisaties samen de onderwerpen waar de clubs het meest mee zitten. Doe dit bijvoorbeeld door een bijeenkomst met verenigingen, JHV en sport- en cultuurbeleid.

Bijlagen

Bijlage 1 Meldcode

Meldcode in de wet <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/inhoud/meldcode>

Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de wet [Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#). De meldcode geldt voor de sectoren:

gezondheidszorg; onderwijs; kinderopvang; maatschappelijke ondersteuning; jeugdhulp; justitie.

De verplichting geldt niet voor vrijwilligersorganisaties. Deze organisaties mogen natuurlijk wel zelf een stappenplan opstellen.

5 stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Iedere hulporganisatie en zelfstandige professional ontwikkelt een eigen meldcode. Daarin moeten in ieder geval de volgende 5 stappen staan::

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

Stap 2: Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van Veilig thuis (kan anoniem): het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een deskundige op het gebied van letselduiding.

Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).

Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd Veilig thuis raadplegen.

Stap 5: Beslissen over zelf hulp organiseren of melden.

Als hulpmiddel heeft de overheid een basismodel huiselijk geweld en kindermishandeling opgesteld. Dit model kunt u gebruiken bij het ontwikkelen van een meldcode.

Overige acties voor de organisatie

Volgens de wet meldcode moeten organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren een meldcode hebben. Ook moeten zij het gebruik van en de kennis over de meldcode bevorderen. Daarnaast moet een organisatie een aantal zaken regelen:

Verantwoordelijkheid

Een organisatie moet benoemen wie de stappen moet doorlopen. Bijvoorbeeld een leerkracht die de signalen bespreekt met de zorgcoördinator van een school. Verder moet de organisatie vastleggen wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing om wel of geen melding te doen.

Kennis over bepaalde vormen van geweld

Een organisatie moet aandacht besteden aan bijzondere vormen van geweld. Bijvoorbeeld vrouwelijke genitale verminking en eengerelateerd geweld. Dit vergt van medewerkers extra kennis en vaardigheden.

Kindcheck

Om een kindcheck te kunnen uitvoeren hebben organisaties instructies nodig. Bij een kindcheck controleren professionals of er kinderen in een gezin zijn en of ze veilig zijn. Bijvoorbeeld als een ouder een psychische stoornis heeft of verslaafd is. Op de websites kindcheck.nl en kindcheck-ggz.nl vindt u meer

informatie en over de kindcheck, inclusief handleidingen.

Omgang met vertrouwelijke gegevens

Een organisatie moet vastleggen hoe medewerkers moeten omgaan met vertrouwelijke gegevens.

Verwijsindex risicojongeren

De organisatie moet haar medewerkers op de hoogte stellen van de meldingsprocedure voor de

Verwijsindex risicojongeren. Dit geldt alleen voor organisaties die bevoegd zijn een melding te doen in dit systeem.

Bijlage 2 VOG en VCP

VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) en Vertrouwenspersoon

Om seksueel grensoverschrijdend gedrag in het vrijwilligerswerk te voorkomen is in 2012 de pilot 'gratis VOG voor vrijwilligers' gestart. Elke vrijwilliger die met minderjarigen werkt, kan zijn VOG vergoed krijgen. Bij de NOV (Nederlandse Organisaties Vrijwilligers) en NOC*NSF zijn stappenplannen te verkrijgen waarin verenigingen gestimuleerd worden om zowel een VOG aan te vragen voor hun vrijwilligers als wel een stappenplan te gebruiken voor het invoeren van een veiliger verenigingsklimaat alsook het invoeren van een VCP (vertrouwenscontactpersoon). <https://www.gratisvog.nl/>

Voor de Regeling Gratis VOG móeten de organisaties beleid hebben om seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

De Vertrouwenscontactpersoon is binnen de sportvereniging en vrijwilligersorganisaties het eerste aanspreekpunt voor iedereen die een vraag heeft over of te maken heeft met grensoverschrijdend gedrag en hier met iemand over wil praten en degene die preventief beleid opzet. Elke sportbond heeft een Vertrouwenscontactpersoon en zo'n 38% van de verenigingen heeft er een. (In de volksmond worden deze vaak vertrouwenspersoon genoemd ipv vertrouwenscontactpersoon). Vertrouwenscontactpersonen fungeren als eerste opvang voor leden (sporters, ouders van leden, toeschouwers, kaderleden, vrijwilligers, bestuur) met een klacht of een vraag. Ze bieden een luisterend oor, geven raad en verwijzen door voor geschikte hulp. De vertrouwenscontactpersoon is op de hoogte van de mogelijkheden die er zijn om hulp te krijgen.

Gedragsregels Seksuele Intimidatie

De sportbonden in Nederland nemen seksuele intimidatie serieus. NOC*NSF heeft gedragsregels voor sportbegeleiders opgesteld. Die regels zijn door alle landelijke sportbonden onderschreven. De regels zijn gemaakt om de risico's op ongewenst gedrag in de relatie pupil en trainer te verkleinen en ze fungeren als toetssteen voor het gedrag van begeleiders en sporters in concrete situaties. Hieronder vindt u de elf gedragsregels die worden onderschreven door alle landelijke sportorganisaties die zijn aangesloten bij NOC*NSF.

- De begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig voelt.
- De begeleider onthoudt zich ervan de sporter te bejegenen op een wijze die de sporter in zijn waardigheid aantast, én verder in het privé-leven van de sporter door te dringen dan nodig is voor het gezamenlijk gestelde doel.
- De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover de sporter.
- Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen de begeleider en de jeugdige sporter tot zestien jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

- De begeleider mag de sporter niet op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of de begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren, zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.
- De begeleider onthoudt zich van seksueel getinte verbale intimiteiten.
- De begeleider zal tijdens training(sstages), wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en met de ruimte waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleedkamer of de hotelkamer.
- De begeleider heeft de plicht de sporter te beschermen tegen schade en (machts)misbruik als gevolg van seksuele intimidatie. Daar waar bekend of geregeld is wie de belangen van de (jeugdige) sporter behartigt, is de begeleider verplicht met deze personen of instanties samen te werken, opdat zij hun werk goed kunnen uitoefenen.
- De begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen. Ook de begeleider aanvaardt geen financiële beloning of geschenken van de sporter die in onevenredige verhouding tot de gebruikelijke dan wel afgesproken honorering staan.
- De begeleider zal er actief op toezien dat deze regels worden nageleefd door iedereen die bij de sporter is betrokken. Indien hij gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze regels zal hij de betreffende persoon daarop aanspreken.

In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest hiervan te handelen.

